

Amsterdam op locatie

Stichting Het Nieuwe Werck richt zich met theater, museum, geschiedenis en taal voornamelijk op mensen die hun wortels niet in Amsterdam hebben. De stichting wil mensen meer vertrouwd maken met hun nieuwe woonplaats en gebruikt daarvoor de geschiedenis die in de eigen omgeving is te vinden. Deze geschiedenis wordt niet alleen verteld vanuit een traditioneel Amsterdams perspectief, maar ook vanuit het perspectief van de nieuwe Amsterdammers.

Sinds 2002 organiseert de stichting 'Amsterdam Projecten op Locatie'. Tijdens museaal-theatrale wandelingen maakt het publiek kennis met Amsterdammers die precies op die locatie ooit iets hebben meegemaakt. Acteurs vertellen en verbeelden deze grote en kleine historische gebeurtenissen, waarbij ze gebruik maken van een 'box in beweging'. Deze box is een rijdende museum- en theaterkist met foto's, kaarten en andere voorwerpen die de verhalen ondersteunen.

▢ Titel van het project/product:

Amsterdam Projecten op Locatie: 'Het Vondelpark – de Overtoom'

Naam erfgoedinstelling: Het Nieuwe Werck

Plaats: Amsterdam

Provincie: Noord-Holland

Website: www.hetnieuwewerck.org

Citaat: 'Ik maak verhalen van mijn stad. Ik geef ze een verleden. Zo betoon ik eer.'

▢ Algemene informatie

Soort erfgoedinstelling: Landschap en architectuur, immaterieel.

Contactpersoon: Inhoudelijk coördinator is Frank Lucas, organisatorisch coördinator is Johanna Somers en office manager is Angelina van der Velde,

E info@hetnieuwewerck.org, T 020-4229525.

Samenwerkingspartners: Didactici van het ROCvA en de SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) waren medeontwikkelaars van het educatieve materiaal.

Stichting Alexander kreeg de opdracht jongeren op een actieve, onderzoekende manier bij het project te betrekken. Diverse Amsterdamse musea en archieven leverden materiaal voor de Box in Beweging. Verder heeft Het Nieuwe Werck een vervolgproject opgezet in samenwerking met Imagine IC: Bijlmermeer projecten op locatie.

Financiering: Onder andere Amsterdams Fonds voor de Kunst, Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling, VSB Fonds.

D Omschrijving van het project/product

Locatie: Het project 'het Vondelpark-de Overtoom' speelde zich af in en om het Vondelpark, voornamelijk in de open lucht, maar ook in aangrenzende gebouwen.

Periode: vanaf 15 april 2002 tot en met oktober 2002.

Gebruikte media: Theater, audiovisuele middelen en museale objecten, een catalogus en educatief materiaal.

D Doelstellingen:

- Het leren van taal verenigen met de cultuurgeschiedenis van de omgeving;
- Nieuw- en oudkomers kennis laten maken met de geschiedenis van hun woonplaats;
- Nieuw- en oudkomers zich meer thuis laten voelen in de stad;
- Staf: vier personen.

Doelgroep: Nieuwkomers in de stad Amsterdam die een cursus Nederlands of een maatschappijoriënterende cursus volgden.

Gekozen methodiek: Narratief. Verhaaltradities uit verschillende culturen werden met museaal theatrale presentaties losgelaten op locaties uit de eigen omgeving.

Aangesproken vaardigheden: Het project was educatief gericht en sprak dus het cognitieve leervermogen aan. Sociale en psychologische vaardigheden speelden tevens een belangrijke rol bij het (h)erkennen van de diversiteit van het verleden.

Aangesproken zintuigen: Vrijwel alle zintuigen werden aangesproken aangezien het bij de voorstellingen ging om een ervaring van de omgeving in de buitenlucht. Het gehoor en het zicht nemen echter de belangrijkste plaats in.

Gebruik van kunstobjecten: Diverse museale objecten en rekvisieten maakten deel uit van de zogenaamde Box in Beweging die werd toegepast bij het vertellen en verbeelden van verschillende historische verhalen.

Andere vormen van kunst: Theater speelde een hoofdrol bij het presenteren van de verschillende historische verhalen, net als taal en audiovisuele media. Soorten erfgoed: Immaterieel erfgoed en landschap en architectuur van de eigen omgeving.

Vooraf: De oprichter van stichting Het Nieuwe Werck voelde de noodzaak om taal te verenigen met het beleven van de cultuurgeschiedenis van de omgeving. Die behoefte was ontstaan door zijn ervaringen als NT2 docent, ontwikkelaar van educatieve methoden en een jarenlange ervaring in het KIT Kindermuseum. 'Het Vondelpark – de Overtoom' is het eerste Project op Locatie en voorafgaand uitgebreid beoordeeld door externe adviseurs.

Vervolg van het project: Er bestaat het plan om bij de catalogus van het project 'Het Vondelpark – de Overtoom' taalbrochures voor diverse vormen van onderwijs te maken. Verder vindt het concept van het project vervolg in een samenwerkingsproject met Imagine IC: Bijlmerprojecten op locatie (april 2004).

Verloop van het participatieproces: De crew van de stichting was multicultureel. De autochtone en allochtone acteurs en regisseurs namen uit hun land van herkomst een rijke verteltraditie mee met een eigen mise-en-scène, spanningsboog en gebruik van objecten. De deelnemers hadden als cursisten in kleine groepjes nauwelijks organisatorische inspraak. Wel was er op inhoudelijk vlak sprake van een participatieproces: het perspectief en de verhaaltradities van verschillende nieuwkomers werden op het inhoudelijke materiaal van het project toegepast. Gedurende het project bleef deze mate van participatie vrijwel hetzelfde, hoewel sommige vormen aangepast werden. Bij een volgend project worden deze vormen van participatie geëvalueerd en al dan niet toegepast.

Vernieuwende aspecten van het project: Het Nieuwe Werck ziet het als haar taak de geschiedenis van de stad vanuit zowel het perspectief van de 'oudburger' als van dat van de 'nieuwkomer' te belichten. Bovendien is de theatraal museale vorm met de Box in Beweging een vernieuwende educatieve vorm: 'Wij maken live een documentaire die we ter plekke monteren en die de deelnemers rechtstreeks in het hart raakt.'

Publieksdoelgroep: De publieksdoelgroep was tevens de deelnemersdoelgroep. Dit waren in eerste instantie nieuwkomers die een cursus Nederlands of een maatschappijoriënterende cursus volgden. Ook was het project geschikt voor leerlingen van het middelbaar onderwijs en de bovenbouw van het basisonderwijs. Het niveau van Amsterdam Projecten op Locatie wordt aangepast aan de verschillende doelgroepen.

▢ Nadere omschrijving deelnemersdoelgroep

Culturele achtergrond doelgroep: Zeer divers, nieuwkomers in Amsterdam.

Culturele achtergrond van de uiteindelijke deelnemers: Idem.

Leeftijdscategorie: Divers: schoolgaande jeugd en volwassenen.

Economisch achterstelling: Onbekend, maar het is aannemelijk dat nieuwkomers meer dan gemiddeld economisch achtergesteld zijn.

Sociale achterstelling: Idem.

Behorend tot etnische/culturele minderheid: Van toepassing.

Leerproblemen: De deelnemers waren de Nederlandse taal niet volledig machtig en volgden daarom een cursus. Directe leerproblemen zijn onbekend.

Behoeften en leervraag van de deelnemers: De deelnemers wilden de Nederlandse taal leren en zich de stad eigen maken als nieuwe woonplaats. Zij kwamen veelal uit landen met een sterke orale traditie en het project past dit orale aspect toe om de leervraag te beantwoorden

▢ Aantal deelnemers en betrokkenen:

Directe deelnemers: 6720. (4560 via school- en studiegroepen en 2160 via bedrijven en instellingen).

Meedenkende deelnemers: Amsterdams Historisch Museum, Bijbels Museum, Joods Historisch Museum, Verzetsmuseum, Amsterdams Gemeentearchief, Dienst Vondelpark stadsdeel Oud-Zuid. Verder een comité van elf externe adviseurs.

Bezoekers en indirecte deelnemers: Er werden in totaal 6720 deelnemers verwacht. Indirect zullen minimaal 70.000 mensen met het project in aanraking zijn geweest.

Staf: Een inhoudelijke coördinator, zakelijke en organisatorische coördinator, regiecoördinator, vormgeefster, museaal ontwerper, historica, redacteur en een webmaster. Verder vier acteurs en twee regisseurs.

▢ Continuïteit van het project

Men verwacht dat dit concept in verschillende projectvormen voortgezet zal worden, zowel op locaties in Amsterdam als op locaties in andere steden. Het Nieuwe Werck oriënteert zich op banden tussen Amsterdam en andere steden (bijvoorbeeld Olinde, Jakarta, Paramaribo, New York) en bezoekt stadsparken in Sint Petersburg en Istanbul

▢ Resultaten op lange termijn

Samenwerking tussen organisaties: Het streven is om Amsterdam Projecten op Locatie structureel op te nemen in de inburgeringcursussen voor nieuwkomers. Ook wil de stichting programma's op maat aanbieden aan verschillende doelgroepen en diverse beroepsopleidingen (politie school, zorgopleidingen). Over het resultaat van deze plannen op lange termijn is anno 2004 nog niet

veel te zeggen.

▢ **Omschrijving van de interculturele aspecten**

Het uitgangspunt van het concept is de stad leren kennen met behulp van diverse verhaaltradities. Dit is een methode die de deelnemers aanspreekt omdat ze die kennen uit hun land van herkomst. Daardoor kunnen ze zich meer in de stad en haar verleden inleven en zich zodoende deze omgeving toe-eigenen. Het project weet dergelijke tradities op een interculturele manier te combineren met Nederlandse tradities. Het is een aansprekende en vernieuwende benadering. Dit aspect uit zich ook op organisatorisch niveau: door de samenwerking met acteurs en regisseurs uit verschillende landen van herkomst bewerkstelligt het project een frisse blik.

▢ **Effect**

- *Evaluatie*: Nog niet beschikbaar. Wel beschikbaar: concept, plannen en begroting (december 2000).
- *Individuele evaluatie*: In de catalogus zit een evaluatieformulier dat de deelnemers en hun begeleiders na de rondleiding invulden.
- *Aanpasbaarheid*: Het project is zeer goed aan te passen aan andere steden dit wordt zelfs door verschillende betrokkenen van harte aanbevolen. Het Nieuwe Werck acht haar concept ook toepasbaar in landen waar historie en omgeving verwoest zijn, in grote steden met multiculturele wijken.

▢ **Praktische en paradoxale valkuilen ('lessons learnt')**

Er is een positieve les, die misschien niet geheel nieuw is maar op deze plek benadrukt kan worden. Kennis van de historie van een plek in een stad draagt ertoe bij dat je je veilig voelt in een vreemde omgeving. De plek wordt iets van jezelf, je kent de geschiedenis die niet iedereen kent, en zo heb je iets voor op anderen. Deze positieve uitwerking is nastrevenswaardig.